

KIUSAAMISEN, VÄLIVALLAN JA HÄIRINNÄN EHKÄISEMINEN JA NIIHIN PUUTTUMINEN

Kiusaaminen ja seksuaalinen häirintä

Jokaisella opiskelijalla on oltava työrauha ja yhdenvertainen mahdollisuus suorittaa opintonsa. Oppilaitoksen kanta toisen opiskelijan fyysiseen tai henkiseen painostamiseen on jyrkän kielteinen. Mikäli opiskelijoille tehtävissä palautekyselyissä tulee vastauksia, että ryhmässä esiintyy kiusaamista, laatuvaastaava tiedottaa asiasta koulutuspäällikölle. Koulutuspäällikkö käy tutoropettajan kanssa keskustelun ryhmän kanssa ja keskustelusta laaditaan selvitys.

Kiusaaminen on yhteen henkilöön kohdistuvaa negatiivista (suoraa tai epäsuoraa) toimintaa, jolle on tyypillistä toistuvuus. Kiusaaminen voi ilmetä loukkaavana ja ilkeänä puheena, toistuvana moittimisena ja arvosteluna tai henkilön arvostelukyvyn kyseenalaistamisena. Kiusaamista on myös se, jos henkilöä väheksytään, pilkataan, uhkaillaan tai arvostellaan hänen luonteenpiirteitään, ominaisuuksiaan tai ulkomuotoaan. Joskus kiusaaminen esiintyy fyysisellä väkivallalla uhkana tai jopa fyysisenä väkivaltana. Kiusaaminen voi tapahtua myös piilossa: se voi olla hiljaista painostusta, olankohautuksia, kielteisiä silmäyksiä tai äänensävyjä tai puhumattomuutta ja kieltäytymistä yhteistyöstä.

Seksuaalinen häirintä voi ilmetä vihjailevina eleinä tai ilmeinä, härskeinä puheina, kaksimielisinä vitseinä, vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevinä huomautuksina tai kysymyksinä, sukupuolisesti vihjailevina viesteinä, fyysisenä kosketteluna ja sukupuolista kanssakäymistä koskevinä ehdotuksina tai vaatimuksina. Seksuaalisuutta loukkaava nimittely, kuten huorittelu ja homottelu sekä seksuaalinen ahdistelu tai loukkaaminen puhelimesta tai internetissä ovat häirintää, jota ei saa hyväksyä.

Kiusaamisen tunnistaminen saattaa olla vaikeaa. Oppilaitoksessa tulee kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

- mitä opiskelijoiden välillä tapahtuu eri tilanteissa, etenkin välitunnilla käytävällä ja luokassa ennen oppitunnin alkua,
- jätetäänkö joku opiskelija jatkuvasti valitsematta ryhmiin,
- nauretaanko jonkun vastauksille toistuvasti ja
- viettääkö joku opiskelija aikaansa lähes aina yksin.

Kiusaaminen ei läheskään aina ajoitu koulu-aikaan, oppilaitoksen toimintaan tai toiminnan taukoihin. Oppilaitoksen toiminnan ulkopuolella tapahtuvaan kiusaamiseen puuttuminen ei ole oppilaitoksen toimivallassa, vaan vapaa-ajalla esiintyvät ristiriidat, väkivalta ja kiusaaminen ovat ensi sijassa opiskelijoiden ja huoltajien selvittämisvelvollisuuksien ja valvontavastuun piirissä.

Kiusaamiseen on suhtauduttava aina vakavasti. Mikäli opettaja, muu henkilöstön jäsen tai opiskelija huomaa tai epäilee kiusaamista, on siitä ilmoitettava kiusaajan ja/tai kiusatun tutoropettajalle, jonka jälkeen

- Tutoropettaja selvittää mitä on tapahtunut, on yhteydessä koulutuspäällikköön ja kuraattoriin heti alkuvaiheessa ja he sopivat asian selvittämisestä. Akutteihin kiusaamistapauksiin puututaan selvityskeskustelujen avulla, joita käydään ensin erikseen eri osapuolten (kiusattu, kiusaaja[t]) kanssa. Kiusaamistapauksen selvittämisessä on tärkeää varmistaa uhrin turvallisuus asian selvittelyn aikana ja sen jälkeen.
- Selvittäminen voi viedä aikaa, sillä joskus joudutaan haastattelemaan useita opiskelijoita ja opettajia tilannekuvan saamiseksi. Selvittelyn jälkeen otetaan tarvittaessa yhteys alaikäisten opiskelijoiden huoltajiin, kerrotaan tilanteesta ja tarvittaessa kutsutaan huoltajat yhteiseen neuvotteluun.
- Osapuolten kanssa sovitaan aina jatkoseurannasta ja tarvittavista tukitoimista. Ryhmää opettaville opettajille tiedotetaan tarvittaessa asiasta ja kehoitetaan seuraamaan tilannetta. Kiusaamistilanteen

selvittelyistä tehdään aina muistiot, joista ilmenee, keitä asia koskee, mitä on tapahtunut ja milloin, ketkä ovat asiaa selvittäneet, mitä on sovittu ja kuinka jatkoseuranta tapahtuu.

- Yhteinen keskustelu eri osapuolten kesken saattaa olla mahdollinen vasta sitten, kun tilanne on jo saatu rauhoittumaan ja kiusaaminen on loppunut. Tällöin yhteistapaaminen on kaikille turvallinen tilanne. Tapaamisen tarkoituksena on varmistaa, että jo aikaansaatu muutos jää pysyväksi.
- Mikäli kiusaaminen jatkuu, otetaan asia uudelleen sopimuksen mukaisesti käsittelyyn. Koulutuspäällikkö / rehtori määrää mahdolliset rangaistukset kuultuaan opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa.
- Ryhmässä tapahtuneesta kiusaamisesta tulee keskustella ryhmän kanssa. Tutoropettajan työparina voi toimia joku kiusaamistilanteen selvittämiseen osallistuneita henkilöistä. Myös opiskeluhoitohenkilöstö voi olla mukana käsittelemässä asiaa. Ryhmälle on hyvä kertoa kiusaamiseen liittyvistä ryhmämekanismista ja -rooleista ja siitä, kuinka helposti voi itse mennä mukaan kiusaamiseen ja edesautta-neeksi sen jatkumista, vaikka oikeasti ei hyväksyisi lainkaan kiusaamista. Ryhmän kanssa voidaan miet-tä vaihtoehtoisia, rakentavia tapoja toimia kiusaamistilanteissa ja mahdollisesti yhdessä muokata näitä toimintatapoja luokan kiusaamisen vastaisiksi säännöiksi.

Väkivaltainen käyttäytyminen ja sillä uhkaaminen oppilaitoksessa

Oppilaitoksissa välitetään viestiä siitä, että perättömien uhkausten tekeminen tai vaaralla vihjaileminen on rangaista-vaa ja siitä ilmoitetaan tarvittaessa poliisille. Asiaan on aina suhtauduttava vakavasti. Tilanteissa, joissa henkilö uhkaa väkivallalla tai käyttäytyy väkivaltaisesti, on otettava yhteyttä poliisiin. Tämän lisäksi tulee ottaa yhteyttä niiden ala-ikäisten opiskelijoiden huoltajiin, joita asia koskee sekä kriisiryhmään, joka arvioi tarvittavat toimenpiteet. Oppilaitok-sessa on uhkatilanteiden menettelyohje, joka löytyy oppilaitoksen intrasta.

Oppilaitoksen johto yhteistyössä kriisiryhmän sekä tarvittaessa poliisin kanssa päättää, miten oppilaitoksen henki-lökuntaa, opiskelijoita ja huoltajia informoidaan tapahtuneesta. Uhkaustilanne on käytävä mahdollisimman nopeasti henkilökunnan ja opiskelijoiden kanssa yhdessä lävitse parhaaksi katsottavalla tavalla.

Mikäli asia on sellainen, että se voidaan käsitellä oppilaitoksessa, koulutuspäällikkö kuulee opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajia, tarvittaessa yhdessä kriisiryhmän jäsenen kanssa. Kuulemisen jälkeen hän päättää opiskelijan opiskelukyvyyn selvittämisestä ja/tai mahdollisesta sanktiosta. Opiskelijan, jolta on edellytetty opiskelukyvyyn selvittä-mistä, tulee osallistua terveydenhuoltohenkilöstön suorittamaan terveydentilan arviointiin opiskelukyvyyn osalta ja esittää siitä hänelle annettu lausunto oppilaitokselle, minkä jälkeen koulutuspäällikkö/rehtori päättää opiskelijan ope-tukseen osallistumisesta.

Kaikista turvallisuuteen liittyvistä poikkeamista on tehtävä turvallisuuspoikkeama-ilmoitus, joka löytyy intrasta.